

46 / Z RAPORU

MURAT
YÜLEK

Amerikan ekonomisi: Kısa vadede parlak, uzun vadede patlak

Amerika Birleşik Devletleri, resmi olarak dünyanın en büyük ekonomisi (filiyatta ise dünyanın en büyük ekonomisi Çin) olduğu için nereye yönlendiği tüm dünya ülkeleri açısından önemli. Bu yüzden, bu köşede, bu ekonominin nerede olduğu ve nereye doğru gittiğini değerlendiriyoruz. 2024 yılı başında ABD ekonomisi hakkındaki değerlendirmeleri güncelleyelim.

PROF. DR. MURAT YÜLEK

OSTİM TEKNİK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRÜ

Amerikan ekonomisi, dünyanın en büyük ekonomisi olması sebebiyle normal şartlarda yavaş büyümesi beklenir. Ancak yıllardır, Avrupa ekonomisinden çok daha hızlı büyüyor ve buna paralel olarak da nispeten düşük işsizlik rakamlarına sahip. 2024 yılında ise Amerika'da büyüme oranının yavaşlaması ve işsizliğin yükselmesi bekleniyor. Bu yıl, Fed beklendiği gibi politika faizini 2023 yılında yükselttiği rekor seviyelerden, bir ya da birkaç kez düşürürse 2025 yılında büyüme de canlanma olabilir.

2024 yılındaki Fed politika değişikliği, piyasa faizlerinde ise farklı bir sonuç ortaya çıkartabilir. Şöyle ki, kısa ve çok kısa vadeli faizler (politika faizi) düşerken, enflasyon beklentilerinin artmasıyla uzun vadeli faizler yükselerek getiri eğrisinin dikleşmesi denilen olguyu ortaya çıkartabilir. Bu durum 2024'ün ikinci yarısı ve 2025 yılında hüküm sürebilir. Zira, 2023 yılında iyice yavaşlayan tüketici enflasyonu (özellikle çekirdek) faiz indirimlerinin ekonomiyi ısıtmasıyla 2024'ün sonlarında ve 2025'de artacak gibi görünüyor.

Gelelim Amerikan ekonomisinin zayıf karnına. Buna, ABD'nin "ikiz çukurları" ya da "ikiz kanamaları" da diyebilirsiniz: bütçe açığı ve cari açık. 2023 yılında 1,7 trilyon dolara ulaşan Amerikan bütçe açığı (her şeyde olduğu gibi ABD burada da dünya rekoru sahibi) 2024 yılında da nominal olarak hemen hemen aynı seviyede kalacak gibi duruyor. Bu rakamlar ABD ekonomisinin (GSYH) yüzde 6'dan daha fazlasına denk geliyor. Yani normal şartlarda iktisatçıların herhangi bir ülke için "kriz" dedikleri seviyeler. Ancak Amerika Birleşik Devletleri "bunu hep yapıyor". Dünya ülkeleri ve halkları doları rezerv para olarak gördükleri sürece Amerika bu lüksü yaşamaya devam edecek: Kriz içindeki bir ülkenin saadet zinciri. Güven kaybolduğu an, Amerikan ekonomisi soğuk gerçekle karşılaşacak. Saadet balonu patlayacak.

Dev bütçe açığına sahip ABD aynı zamanda dev (dünyanın en büyük) kamu borcuna da sahip. Yani ABD dünyanın en borçlu devleti. Yerel yönetim borçlarıyla birlikte ABD devletinin toplam borcu şu anda 34 trilyon dolar seviyesinde. GSYH'si ise 27,5 trilyon dolar. Her sene 2 trilyon dolara yakın bütçe açığı veren bir maliyenin borcu nette geri ödeme (yani GSYH'ya oranının düşürülmesi) şansı pek mevcut değil. Yani halihazırdaki ve orta/uzun vadedeki negatif bütçe dinamikleri borç dinamikleri ve ekonominin genel itibari ve güvenilirliği açısından iyi haberler taşıyor. Nitekim ABD Meclis Bütçe Dairesinin hesapları, yerel borçları bir tarafa bırakalım federal borçların da GSYH oranının 2030'ların ortasında bugüne göre 20 puana yakın daha kötüleşeceğini gösteriyor.

ABD merkezi (federal) yönetimi her yıl 6 trilyon doların üzerinde harcama yaparken, ABD halkı da dünyanın en çok tüketen halkı olmaya devam ediyor. Bu durum, tasarruf yatırım dengliği adı verilen iktisadi kanun sebebiyle ABD'nin rekor seviyede yüksek cari açık vermesi manasına geliyor. 2023 yılında ABD 3,8 trilyon dolarlık ithalat yaptı. ABD ithalatı bir önceki yıla göre 140 milyar dolar düşmüş olsa da (Kovid sonrası ilk yıl sayabileceğimiz 2022 yılında ithalatta patlama olmuştu), bu rakam ABD'nin açık ara dünyanın en büyük ithalatçısı olma durumunu devam ettirdi. İhracat 3 trilyon dolarda kalınca tabii kaynak zengini ABD dünyanın en büyük ticaret açığı veren ülkesi olmaya 2023 yılında da devam etti. Bu "kronik" cari açık, yukarıda bahsettiğimiz sebeple orta/uzun vadede bu şekilde devam edecek.

Toparlarsak, ABD ekonomik görünümünde önemli bir değişiklik yok. ABD ekonomik göstergeleri, kısa vadede parlak (düşük işsizlik, düşük enflasyon, nispeten yüksek büyüme oranı) uzun vadede ise patlak (ikiz çukurlar) diyebiliriz.

